

Om filmen är en konst, del 1

Å ena sidan, å andra sidan

Filmen som konst ligger med sociologens ord mellan två fält. Fältet film och fältet konst. Fältet film vaktas av höga taggiga administrativa och sociala staket. Fältet konst vaktas med anor och en definierande begreppskapplöpning. Här kommer det att handla om att nå fältet film.

För att komma över staketet eller genom grinden in på fältet film bör man vara förtroendeingivande högpresteraende vinstgivande geniförklarad eller allting på en gång. Den som är allt detta på en gång är ofta den uppburne medelålders vita manliga cispersonen. Om man stryker förtroendeingivande kan den personen vara en maskot (en kvinna, en annan, en konstnär) men hen får då en betydligt lägre budget som hen förväntas vara orimligt tacksam för vilket förväntas bevisas med uppvisande av allas loggor på hela den konstnärliga kroppen.

Chefen med en mycket hög faktiskt utbetald månadslön säger att vi har en svår uppgift. Konstnären med en på papperet ackumulerad men sällan till aldrig realiserad lön frågar om vi kommer att få betalt i år? Handläggaren med en medelhög faktiskt utbetald månadslön svarar att konstnären behöver vara mer kreativ och uppfinna sin lön eftersom mer pengar för lön till konstnärer inte ryms i handläggarens budget.

Samtidigt söker fältet ständigt det nya. Man verkar inom fältet inte ana att det nya inte vet hur man tar sig över det höga taggiga administrativa och sociala stängslet. Så trots fältets alla ansträngningar att hitta det nya står det nya utanför. Det är för obegripliga system, det är för märkliga mingeltillställningar, en känner sig liten, konstig, i vägen. En har inte kostym. En känner inte alla de andra som alla verkar känna varandra. En har inte ett bolag. En har inte en sekreterare. En har inte lust med det här. En vill tillbaka till ateljen och göra film. En struntar i att söka pengar för det stannar upp ens liv och arbete eftersom det tar två år. Eftersom ingen vet vem en är så tar det två år. Då har filmen redan blivit gjord på annat sätt. Så en går därifrån. Och sökljusen i form av de fantastiska satsningarna med en stor grupp rimligt betalda handläggare som söker efter det nya söker förgäves. Det nya har gått hem. Hem till fältet konst eller något annat.

På presentationen skämtar skådespelaren, en vit medelålders manlig cisperson, om flickorna i Thailand. Publiken som är kollegorna i branschen skrattar. På galan berättar samma skådespelare, en vit medelålders manlig cisperson, att han kommer att ge sig själv ett större utrymme här på scenen i dirketsänd tv. Publiken som är kollegorna i branschen skrattar. Senare på galan vill regissören, en vit medelålders manlig cisperson, att publiken skall skrika i skräck alla tillsammans på hans nedräkning. Publiken som är kollegorna i branschen skriker i skräck alla tillsammans på hans nedräkning.

Vad är film

Vad är film? Är det ljus? Är det ett visst slags berättande? Är det ett dokument? Är det en historia? Är det en spegel? Är det en exportvara? Är det kultur? *Är det vita mäns lekplats?*

Film är en tradition som lever vidare trots ett övergivet medium. Det är en etikett som är intrasslad överallt i systemen genom vilka kulturen för rörliga bilder förväntas skapas, leva och förvaltas. Begreppet film är en abstrakt term som öppnar sig genom ett intellektuellt arbete. Men kulturen för rörliga bilder är strukturerad som om filmen som konkret medium fortfarande fanns. Som om rörliga bilder rörde på sig genom att den dyrbara känsliga filmremsan förflyttades med en viss hastighet först i kameran och sedan i projektorn. Som om digital högupplöst videoteknik inte fanns. Som om det fortfarande krävdes tre till fem personer för att operera kameran. Som om filmberättelser var en båge som började och slutade inom cirka nittio minuter. Som om en filmproduktion var tvungen att drivas som ett medelstort företag. Som om det behövdes en militärisk hierarki för att genomföra en produktion. Som om det behövdes en kamera.

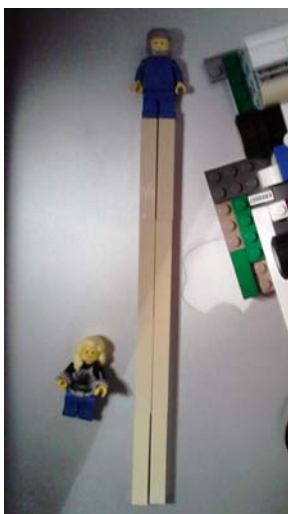
Uppburna scenburna förstärkta oavbrutna ljussatta noggrannt presenterade smickrade mytologiserade älskade och vördade medelålders vita manliga cispersoner är överallt spelandes geniet konstnären i film.

Måste där finnas en berättelse? Om en plats, en hjälte, ett mål, en utveckling. Måste där finnas en utveckling? En rörelse framåt inåt uppåt. Och måste där finnas en upplösning? I slutet väntar kvinnan, priset, landet, platsen. Måste där finnas ett motstånd? På vägen ligger hinder, skrämmande annorlunda andra, världar och kontinenter.

Från galan till barnen. Bygger nytt hopp med Smörhåret och Långgubben och tar nya tag.

Filmmediet är en remsa som sitter ihop på längden och rör sig i jämn takt framåt, framåt, framåt. Att vi bevarat tanken om linjäritet är ett problem då det binder berättande till konventioner som inte är relevanta för vår tid. Vi förhåller oss till en gammal idé om successiv utveckling. Stillastående är ickehandling. Vara är inte drama. Det är ett problem. Det är relevanta rörliga bilder vi missar. Rörliga bilder som kunde ha skapats av dem som inte har råd eller lust att driva ett aktiebolag eller anlita en jurist, en revisor och en producent.

Smörhåret har bytt frisyr och Långgubbens ben gick sönder. Deras kroppsdelar fungerar nu på annat vis. En ickelinjär utveckling genom dekonstruktion.

Smörhåret och Långgubben före transcendensen.

Ordlista

Pitch - att på så kort tid som möjligt säga så mycket som möjligt som gör att en person med pengar vill göra en finansiell investering i ett konstnärligt arbete.

Manus - en text som beskriver hur en film kommer att se ut. Ganska lång. Görs enligt mall. Se handböcker för instruktioner.

Synopsis - en text som beskriver hur en film kommer att se ut. Ganska kort. Görs enligt mall. Se handböcker för instruktioner.

Treatment - en text som beskriver hur en film kommer att se ut. Mittemellan-lång. Görs enligt mall. Se handböcker för instruktioner.

Konsulent - person som ger eller inte ger finansiellt stöd i form av utvecklingsstöd eller produktionsstöd till en producent med ett filmproduktionsbolag som drivs som aktiebolag för en filmidé som presenterats genom manus, synopsis och treatment samt budget, tidplan, likviditetsplan, distributionsplan och avtal med regissör, manusförfattare samt revisorsintyg och cv på nyckelpersoner.

Produktionsstöd - finansiellt stöd till produktion av film. Kommer från skattepengar som öronmärkts för att delas ut som stöd till filmproduktion som bör erhålla kulturpolitiskt stöd för att den är viktig på olika sätt. För att ta emot produktionsstöd behöver konstnären ha och betala för en revisor, en jurist, ett aktiebolag och en producent. Stödbeloppen ligger mellan hundratusen och åtta miljoner beroende på format.

Utvecklingsstöd - finansiellt stöd till utveckling av en filmidé. Kommer från skattepengar som öronmärkts för att delas ut som stöd till filmproduktion som bör erhålla kulturpolitiskt stöd för att den är viktig på olika sätt. För att ta emot utvecklingsstöd behöver konstnären ha idé för en film som en konsulent finner intressant samt i vissa fall en etablerad producent. Stödbeloppen ligger mellan trettio och trehundratusen beroende på format.

Etablerad producent - en producent som gjort minst två långa spelfilmer förut.

Sändningsbart - material som går att visa i tv.

Filmfestival - många filmer visas under en begränsad tid på en begränsad plats på flera biografier samtidigt. Ofta delad i två delar - en del för bransch och en del för allmänheten. För branschen ordnas mingel och speed dating med snittar och vin som behöver osas så att en står på lista så att en kan komma in genom dörren, seminarier med mackor och kaffe som inte osas och även är öppna för allmänheten. Det delas ut priser.

Filmgala - Fyra timmar i direktsänd tv med en scen, en konferencier och en publik som består av särskilt inbjudna gäster och de som har råd att betala en mycket dyr biljett. Mingel före då det bjuds på snittar och vin. Under galan delas det ut priser.

Kira Carpelan är konstnär och filmproducent och ledamot i Oberoende filmares förbunds styrelse